

Warszawa, 6 marca 2024 r.

*Komitet Nauk Leśnych
i Technologii Drewna
www.knlitd.pan.pl*

Pan
prof. Romuald Zabielski
Przewodniczący
Rady Kuratorów Wydziału II PAN

Szanowny Panie Profesorze,

W odpowiedzi na prośbę z dnia 28.02.2024 r. dotyczącą opinii Komitetu Nauk Leśnych i Technologii Drewna Polskiej Akademii Nauk odnośnie do:

1. Wniosku Krajowego Sekretariatu Zasobów Naturalnych, Ochrony Środowiska i Leśnictwa NSZZ Solidarność dotyczącego aktualizacji zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 lutego 2024 r, w sprawie powołania Zespołu do spraw wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie,

oraz

2. Stanowiska Regionalnych Organizacji Związków Zawodowych zrzeszających pracowników Lasów Państwowych wyrażający stanowczy sprzeciw wobec polecenia pani Pauliny Hennig-Kloski, Minister Klimatu i Środowiska z dnia 8 stycznia 2024 r., dotyczącego wstrzymania i ograniczenia pozyskania drewna,

pragnę przedstawić stanowisko Prezydium KNLiTD na ten temat.

Ad 1: wniosek NSZZ Solidarność wyraża zaniepokojenie związane ze składem personalnym Zespołu, a szczególnie konfliktem interesów niektórych z jego członków. Niewielu w nim jest ekspertów naprawdę niezależnych, natomiast zostały do niego powołane osoby, które prowadzą (lub pracują w) podmioty gospodarcze zainteresowane rozszerzaniem popytu na usługi związane z ochroną przyrody. Nasuwają się więc wątpliwości odnośnie do bezstronności tego Zespołu.

Brak w Zespole naukowców i ekspertów zajmujących się dynamiką ekosystemów i wpływem na nie zmian klimatu. W epoce antropocenu, w czasach gwałtownych zmian klimatu, konieczne jest wypracowywanie nowatorskich rozwiązań, które muszą opierać się na naukowych podstawach i wyprzedzać dotychczasowe przekonania dotyczące

konserwatorskiego modelu ochrony przyrody (idei szlachetnej z pewnością, tylko nie zawsze dostosowanej do wyzwań współczesności). Priorytetem powinna być ochrona bioróżnorodności i maksymalizacja pochłaniania CO₂ oraz gromadzenia węgla zarówno w lesie, jak i w produktach drzewnych o długim okresie użytkowania (domy drewniane, meble itd.).

Ponadto wniosek NSZZ Solidarność w pełni zasadnie domaga się, aby praca zespołu była jawna i udział w nim mogły brać wszystkie zainteresowane strony (interesariusze).

Warto podkreślić, że współczesna gospodarka leśna prowadzona jest na podstawach naukowych, kolejne instrukcje i zasady (zasady hodowli lasu, instrukcje ochrony lasu, ochrony przeciwpożarowej lasu, urządzania lasu) są cyklicznie modyfikowane tak, aby podążać za zdobyciami nauki oraz zmieniającymi się warunkami przyrodniczymi. Bez udziału naukowców praca zespołu nie będzie miała głębszych podstaw, ale może przybrać emocjonalny charakter.

Ad 2: polecenie pani minister Pauliny Hennig-Kłoski wydane dyrektorowi generalnemu Lasów Państwowych w dniu 8 stycznia 2024 roku, nakazujące wstrzymanie/ograniczenie pozyskiwania drewna w lasach znajdujących się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe jest kontrowersyjnym aktem prawnym.

Załącznikiem do polecenia jest zestawienie tabelaryczne zawierające szczegółowe regulacje dotycząc rodzaju i zakresu działań z zakresu gospodarki leśnej. Zadania przypisano indywidualnie dla 23 358 unikalnych adresów leśnych (wydzielon drzewostanowych). Dyspozycja dotyczy 30 nadleśnictw zlokalizowanych na obszarze 5 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Łączna powierzchnia objęta regulacjami zawartymi w Poleceniu wynosi ponad 94 000 hektarów.

Załącznik zawiera 21 zróżnicowanych dyspozycji dotyczących zakresu i sposobu prowadzenia gospodarki leśnej, w szczególności: całkowitej rezygnacji z gospodarki leśnej, jej znaczącego ograniczenia, lub modyfikacji.

Warto podkreślić najważniejsze niezgodności tego polecenia z prawem:

1. Naruszona została ustawa o Radzie Ministrów (art. 34a), gdyż polecenia wydawane przez ministra jednostkom nadzorowanym mogą dotyczyć tylko dostosowania zasad i kierunków działania do polityki ustalonej przez Radę Ministrów. Do dzisiaj nic nie wiadomo o żadnych nowych politykach RM, które wymagałyby nowych zasad i kierunków działania w zakresie odpowiedzialności Lasów Państwowych.
2. Zgodnie z artykułem 35 ust. 1 Ustawy o Lasach (UoL) nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu (PUL), zatwierdzonego przez ministra zgodnie z art. 22 ust. 2 UoL, oraz odpowiada za stan lasu. Natomiast minister właściwy do spraw środowiska jedynie nadzoruje wykonanie planów urządzenia lasu (art. 32 ust. 4 UoL).

Realizacja polecenia ministra KiŚ, regulującego w sposób szczegółowy działania z zakresu gospodarki leśnej w poszczególnych wydzieleniach drzewostanowych, uniemożliwia nadleśniczemu prowadzenie gospodarki leśnej na podstawie planu urządzenia lasu. Zapisy PUL zastąpione zostały regulacjami zawartymi w Poleceniu. Tym samym nadleśniczy został zobligowany do podjęcia działań, które są niezgodne z zapisami PUL (a więc niezgodne z prawem).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że minister KiŚ nakazał dyrektorowi generalnemu LP wdrożenie działań, których realizacja skutkować będzie naruszeniem obowiązku zawartego w artykule 35 UoL.

3. Zgodnie z artykułem 10 ust. 1, pkt 1, w razie wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów nadleśniczy [...] wykonuje zabiegi zwalczające i ochronne;

Wdrożenie regulacji zwartych w Poleceniu, w szczególności regulacji skutkujących zakazem prowadzenia jakichkolwiek prac z zakresu gospodarki leśnej (także tych dotyczących ochrony przyrody) lub zakazem pozyskania drewna uniemożliwią nadleśniczemu realizację obowiązku zawartego w ww. artykule. Dotyczy to w szczególności prowadzenia zabiegów ograniczających występowanie szkodliwych owadów oraz usuwania drzew zasiedlonych przez szkodliwe owady (np. korniki), jemiołę, patogeny grzybowe, itp., zgodnie z zapisami Instrukcji ochrony lasu.

Polecenie jest więc sprzeczne z regulacją zawartą w artykule 10 UoL.

4. Zgodnie z artykułem 23.1 UoL zmiana planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu może być dokonana aneksem, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4 oraz zachowaniem przepisów art. 22.

Powyższa regulacja jednoznacznie wskazuje, że jedynym sposobem zmiany wskazówek gospodarczych zaplanowanych dla poszczególnych wydzieleń w ramach PUL jest aneksowanie PULu. I to jest jedyna legalna droga.

Polecenie ministra KiŚ w sposób zasadniczy zmienia wskazówki gospodarcze (dodaje nowe w wydzieleniach, w których nie były wcześniej zaplanowane, zmienia je, lub całkowicie usuwa). Działanie takie w świetle ww. regulacji jest przekroczeniem uprawnień przez ministra i jest równocześnie sprzeczne z regulacją zawartą w artykule 23 UoL.

5. Plany urządzenia lasu, plany ochrony i zadań ochronnych są poddawane konsultacjom społecznym oraz ocenom oddziaływania na środowisko. Decyzja pani minister zmienia ten porządek, gdyż jej postanowienia nie zostały przedyskutowane w ramach konsultacji oraz nie zostały poddane OOS. Warto przypomnieć iż rząd RP przegrał proces dotyczący Puszczy Białowieskiej, wytoczony przez organizacje pozarządowe, właśnie dlatego, iż niewielkie w sumie modyfikacje planów nie zostały poddane konsultacjom społecznym i OOS

Tak zwana „ochrona przyrody” zainicjowana przez panią minister polega na mechanicznym wylistowaniu z banku danych lasów o określonych parametrach, bez rozeznania lokalnych warunków, stanu i potrzeb w zakresie ochrony. Czy nie ważniejsza w ramach ochrony przyrody jest ochrona siedlisk i gatunków? I to powinien być punkt wyjścia do wyznaczania obszarów potrzebujących ochrony. Wyznaczanie takich obszarów to kompleksowy proces, obejmujący wszechstronną analizę danych, stanowiący podstawę do ustanowienia jasno określonego celu i zakresu ochrony. W tym przypadku, zamiast takiej analizy zastosowano decyzję administracyjną pozbawioną merytorycznego uzasadnienia.

Ponadto polecenie uderza w lokalne społeczności. Na przykład w Nadleśnictwie Bircza ograniczeniu podlega ok. 40% powierzchni leśnej. A wszak przetargi na prace leśne dla wykonawców zewnętrznych (prywatne Zakłady Usług Leśnych – ZUL, które są

małymi/średnimi przedsiębiorstwami) zostały rozstrzygnięte, a umowy podpisane jeszcze w ubiegłym roku. Teraz ZULe nie mają pracy, pracownicy zarobków, a odszkodowania będą obciążać wynik finansowy Nadleśnictwa.

Z wyrazami poważania

prof. dr hab. Tomasz Zawiła-Niedźwiecki
Przewodniczący Komitetu

Załączniki:

1. Opracowanie autorstwa członków Komitetu Nauk Leśnych i Technologii Drewna Polskiej Akademii Nauk: prof. Bogdana Brzezieckiego (SGGW), prof. Jarosława Sochy (Uniwersytet Rolniczy w Krakowie), prof. Tomasza Zawiła-Niedźwieckiego (przewodniczący KNLiTD PAN)